

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente Heerlen weer. Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van risico's (financiële tegenvallers) op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. Het geeft tevens inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit (de ingeschatte risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te vangen). Bij de begroting 2019 zijn risico's geactualiseerd, geïnventariseerd en zoveel mogelijk gekwalificeerd. Onze weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de algemene reserve, de algemene reserve grondbedrijf en de bestemmingsreserve voor het dekken van risico's uit grondexploitatie.

Weerstandscapaciteit:	
Algemene reserve (31-12-2019)	-4.702.000
Algemene reserve grondbedrijf	39.254
Bestemmingsreserve ter dekking risico's grondexploitatie	5.556.072
Totaal t.b.v. weerstandsvermogen	893.326

Het weerstandsvermogen is als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

(= max. of min. risicobedrag)

Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) is de ratio begroting 2019:

$$0,9 \text{ miljoen (weerstandscapaciteit)} / 8,6 \text{ miljoen (risicosimulatie)} = 0,10$$

Beoordeling weerstandsvermogen

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld. Op basis van bovenstaande berekening wordt het weerstandsvermogen van de gemeente Heerlen gewaardeerd op ruim onvoldoende.

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Met behulp van het herstelplan dragen wij zorg om, binnen de vastgestelde termijn van 4 jaar, het weerstandsvermogen op peil te brengen.

Risicobeheersing

Claims alle programma's (I)

Bij het uitoefenen van haar taken wordt de gemeente regelmatig geconfronteerd met claims van derden die leiden tot juridische procedures. Deze claims kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op aanbestedingen, (loonkosten)subsidies, planschades of op eerder toegekende schadevergoedingen. Het grootste deel van deze claims is niet verzekerd en de uitkomst van juridische procedures is moeilijk in te schatten.

Te nemen maatregel:

blijven monitoren zodat mogelijke risico's vermeden worden.

Economische activiteit programma "Economie" (S)

Reeds een paar jaar is er in Heerlen en omgeving sprake van een positieve ontwikkeling bij het aantrekken van nieuwe bedrijven en bij het groeien van reeds bestaande bedrijven. De resultaten hiervan zijn bijvoorbeeld te zien op de locaties Trilandis en Avantis. De goede economische situatie in zijn algemeenheid, in combinatie met de actieve inzet vanuit de gemeente en de beschikbaarheid van aantrekkelijke bedrijfslocaties, is een van de hoofdredenen hiervoor. Heerlen staat steeds meer op de kaart als aantrekkelijk vestigingsgebied. Ook investeerders in onroerend goed vinden Heerlen een interessant gebied. Dit betekent echter ook dat er binnen afzienbare tijd een schaarste probleem ontstaat. Met name aan grootschalige locaties.

Voor de meer lokale en kleinschalige bedrijventerreinen Coriopolis, Autoboulevard en Emmaterrein is de uitgifte minder positief. Dit heeft niet alleen met de markt te maken, maar ook met onvoldoende op de markt afgestemd aanbod. In dat opzicht is er al een paar jaar een risico van minder opbrengsten aan grondverkoop als gevolg van weinig uitgifte. Ook kan de grondprijs een probleem zijn. Voor deze locaties draagt de gemeente als grondeigenaar zelf het volledige risico bij vertraging in de verkoop van gronden.

Te nemen maatregel:

voor de lokale terreinen dient meer marktgericht te worden geprofileerd en de acquisitie sterker te worden ingezet. Deze locaties blijven een risico. Voor Trilandis -waarbij de gemeente enig aandeelhouder is- is geen risico aan de orde. Avantis ontwikkelt zich ook steeds meer positief en het risico voor de gemeente is beperkt en te overzien.

Projectenportefeuille programma "VHROSV" (S)

De beschikbare budgetten om een aantal infrastructurele en herstructureringsprojecten te realiseren zijn op middellange en lange termijn niet voldoende om alle voornemens te realiseren. Scherper kiezen tussen projecten is daarom noodzakelijk. Dit kan betekenen dat een aantal voorgenomen projecten stopgelegd of getemporeerd zal worden en dat gewekte verwachtingen bij derden mogelijk niet nagekomen kunnen worden. In hoeverre dit leidt tot schade is niet in te schatten. In Parkstadverband is momenteel een onderzoek gestart naar mogelijke planschade in relatie tot het deprogrammeren van eerder geplande woningen.

Reeds genomen maatregel:

nieuwe afwegingen op het gebied van (woningbouw)projecten zijn gemaakt. Een aantal grondexploitatieprojecten zal hierdoor niet worden afgerond. Dit is in nagenoeg alle gevallen toe te schrijven aan de marktomstandigheden, waardoor het plan, op basis waarvan de exploitatie was opgesteld, niet meer kan worden uitgevoerd. In al deze gevallen moet uit nadere studie blijken hoe de opbrengsten voor deze locaties zullen uitvallen. De komende tijd wordt dus duidelijk welke financiële consequenties deze maatregel heeft.

Te nemen maatregel:

ook de woningbouwplannen die nog wel op de Parkstadprogrammering staan en op realisering wachten, zullen beleidsmatig opnieuw tegen het licht worden gehouden. Hierbij worden – voor zover mogelijk – ook de juridische en financiële consequenties van het eventueel schrappen van deze plannen in kaart gebracht. De nieuwe Parkstadprogrammering is vastgesteld. Wanneer nieuwe plannen voor een project zijn opgesteld, worden deze aan de raad ter besluitvorming voorgelegd inclusief de daaraan verbonden financiële consequenties. In dat geval moeten wellicht voorzieningen worden gevormd om deze financiële implicaties op te vangen.

Verbonden Partijen alle programma's (S)

Verbonden partijen voeren meestal gemeentelijke taken uit met een groot politiek belang. Ze leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Deelname in verbonden partijen levert de gemeente niet alleen voordelen op, maar ook financiële en bestuurlijke risico's.

Te nemen maatregel:

het beleid conform de nota verbonden partijen uitvoeren. Om de voordelen optimaal te benutten en de risico's te beheersen is aandacht voor de sturingsrelatie met en risicobeheersing bij verbonden partijen belangrijk.

Bodemsanering programma "VHROSV" (S)

De gemeente kan op enig moment te maken krijgen met een geval van ernstige en gezondheidsbedreigende bodemvervuiling zodat onmiddellijk moet worden ingegrepen. In zo'n situatie, die tot nog toe niet is voorgekomen, worden de saneringskosten ten laste van de algemene reserve gebracht. Dit komt, statistisch gezien, ongeveer éénmaal in de vijf jaar voor en vergt dan enorm hoge kosten aan sanering. Afhankelijk van de grootte van de verontreiniging moet dan al gauw rekening worden gehouden met enkele honderdduizenden euro's aan kosten.

Te nemen maatregel:

door middel van onderzoek aantonen wie de veroorzaker is van de vervuiling. De kosten worden vervolgens verhaald op de vervuiler.

Bestuurskracht programma Bestuur en Ondersteuning (S)

Regionale samenwerking kan een financieel risico met zich meebrengen. De vraag of regionale samenwerking slaagt, is afhankelijk van het vermogen van de samenwerkende gemeenten om de krachten te bundelen, middelen te verzamelen en de uitvoering op gang te krijgen. Wij zijn voor het behalen van onze doelstellingen dus afhankelijk van onze buurgemeenten. Komt de samenwerking niet van de grond of loopt deze vast, dan betekent dat niet alleen dat wij waarschijnlijk onze kwalitatieve doelen niet halen, maar ook dat onze financiële mogelijkheden onder druk komen te staan.

Genomen maatregel:

voortgang in onze samenwerkingsverbanden blijven sturen en monitoren. De nieuwe vorm van samenwerking in Parkstad is er bijvoorbeeld een waarbij de portefeuillehouders, colleges en gemeenteraden beter in positie zijn gebracht. Dit maakt het mogelijk om veel meer vanuit de brede gemeentelijke agenda besluiten te nemen, maar ook om op verschillende snelheden samen te werken, waardoor de kans op het mislukken van samenwerkingen afneemt.

Achterstand bij actualisering bestemmingsplannen programma "VHROSV" (S)

Het bestemmingsplan is het instrument bij uitstek om het ruimtelijk beleid te sturen. Het bestemmingsplan moet om de 10 jaar echter geactualiseerd worden. Momenteel is er een achterstand ontstaan in dit proces. Heerlen kent 33 plangebieden die cyclisch dienen te worden geactualiseerd en binnen de mogelijkheden van onze organisatie zijn wij pas in 2024 weer op schema.

De volgende risico's doen zich daardoor voor:

- het ontbreken van een adequaat ruimtelijk sturingsinstrument;
- het ontbreken van een actueel bestemmingsplan kan leiden tot mislopen inkomsten.

Reeds genomen maatregel:

het actualiseren van bestemmingsplannen in de organisatie verankeren en het als een cyclisch proces integreren in de bedrijfsvoering.

Te nemen maatregel:

de huidige werkwijze voortzetten.